

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:n muuttamisesta (HE 23/2018 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Elina Rydman, sisäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Janina Groop-Bondestam, oikeusministeriö
- ylitarkastaja Jemina Fabritius, Poliisihallitus
- ylitarkastaja Timo Aalto, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia siten, että lain valvontaviranomaisten toimivalta kattaa nimenomaisesti myös Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitetut Ahvenanmaalla toimivat rahapeliyhteisöt sekä kiinteistönvälittäjät ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeet. Rahapeliyhteisöjen sekä rahapeliyhteisön tarjoamiin rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja välittävien elinkeinonharjoittajien ja yhteisöjen valvonnasta vastaisi ehdotuksen mukaan Poliisihallitus. Kiinteistönvälittäjien ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeiden valvonnasta vastaisi aluehallintovirasto.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2018.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2018 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettu laki (444/2017, jäljempänä rahanpesulaki) on tullut voimaan 3.7.2017. Rahanpesulaissa säädetään ilmoitusvelvollisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvistä velvoitteista, niiden toimintaa valvovien viranomaisten ja asianajajayhdistyksen toimivaltuuksista sekä valvontaviranomaisten toimivaltuuksista määrätä hallinnollisia seuraamuksia.

Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, että Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnon (Nr 15/16, 13.7.2016) mukaan rahanpesulainsäädännön mukaisesta valvonnasta vastuu on Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 30 §:n mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvissa asioissa valtakunnan viranomaisilla. Näitä viranomaisia ei ole kuitenkaan voimassa olevassa laissa nimetty. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Ahvenanmaalla toimivien rahapeliyhteisöjen sekä rahapeliyhteisön tarjoamiin rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja välittävien elinkeinonharjoittajien ja yhteisöjen valvonnasta vastaisi Poliisihallitus. Kiinteistövälittäjien ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeiden valvonnasta vastaisi aluehallintovirasto. Esityksen perusteluista ilmenee myös, että valvontaa koskevat toimivaltuudet on tarkoitus siirtää Ahvenanmaan maakunnan viranomaisille viipymättä ehdotetun lainmuutoksen voimaantulon jälkeen Ahvenanmaan itsehallintolain mukaisella sopimusasetuksella. Valtakunnan viranomaisten nimeäminen laissa on välttämätöntä, jotta valvontavastuu voidaan sopimusasetuksella siirtää Ahvenanmaalle.

Rahanpesulain uudistamista koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 228/2016 vp) on arvioitu taloudellisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä eri valvontaviranomaisille aiheutuvat kustannusvaikutukset. Valvonnasta aiheutuvat kustannukset on linjattu katettavaksi kunkin viranomaisen kehyksestä. Kustannusvaikutuksia on arvioitu myös Ahvenanmaan viranomaisten osalta sen huomioimiseksi, että vastuu Ahvenanmaalla toimivien rahapeliyhteisöjen ja kiinteistövälittäjien valvonnasta on ollut alun perinkin tarkoitus siirtää sopimusasetuksella Ahvenanmaan maakunnan viranomaisille.

Valiokunta tähdentää, että Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettujen rahapeliyhteisöjen ja kiinteistövälittäjien rahanpesulainsäädännön mukaisesta valvonnasta aiheutuvia kustannusvaikutuksia ei ole nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä huomioitu Poliisihallitukselle ja aluehallintovirastolle aiheutuvina vaikutuksina, vaan ne on arvioitu toimivaltaisille ministeriöille kokonaisuutena aiheutuvina kustannuksina. Aiemmin tehdyissä sopimusasetuksissa on pääsääntönä ollut, että kustannuksista vastaa se ministeriö, jonka hallinnonalan tehtävää ollaan siirtämässä.

Ahvenanmaan maakunnan rahapelijärjestelmä on — toisin kuin manner-Suomessa — lisenssi-pohjainen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Ahvenanmaan maakunnan hallitus ei ollut 25.4.2018 ilmoitetun tilanteen mukaan myöntänyt lisenssiä muille toimijoille kuin PAF:lle. Rahapelitoiminnan valvonnan aiheuttamien kustannusten osalta on syytä myös huomioida, että arpajaisista Ahvenanmaalla annetun maakuntalain (landskapslag om lotterier, 1966:10) 5 i §:n mukaan arpajaisia rahapelinä toimeenpanevan tulee korvata maakunnalle valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Säännös vastaa arpajaislain (1047/2001) 46 §:ää.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2018 vp

Hallintovaliokunta toteaa, että mikäli sopimusasetusta ei syntyisi tai se myöhemmin irtisanottaisiin, tulee Poliisihallituksen ja aluehallintoviraston resurssien lisäystarpeet arvioida erikseen kehysneuvottelujen yhteydessä.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 23/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 8.5.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Mika Kari sd
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Veera Ruoho kok
jäsen Joonas Räsänen sd
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tapani Tölli kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne